

Regionens nya strategi bygger på evig tillväxt

Regionfullmäktige beslutade nyligen om en "Strategi för tillväxt och utveckling i Västra Götaland 2014-2020". När den var ute på remiss i våras utnyttjade jag min möjlighet att lyfta fyra grundläggande frågor. De må vara "obekväma" men att inte ens nämna dem gör att strategins prioriteringar svävar fritt i luften.

Fråga 1: 1900-talet var ett sekel då stora framsteg gjordes och vi har idag ett mycket bättre liv än vad våra mor- och farföräldrar hade. Detta goda liv växte fram hand i hand med en stadigt växande BNP, men det finns inga belägg för att den ekonomiska tillväxten faktiskt var väsentlig för vårt välmående. Och det finns definitivt inga bevis för att en fortsatt expanderande ekonomi skulle ge oss det goda liv som jag utgår från att Regionens styrande strävar efter.

I våras publicerades en vetenskaplig artikel av bland andra Tim Jackson: "Beyond GDP: Measuring and achieving global genuine progress". I den studerade man ett ekonomiskt välfärdsått (GPI) som till skillnad från BNP inte bara tar hänsyn till produktionens storlek. Genom att också väga in faktorer som värde av hemarbete, skador på miljön och följder av kriminalitet fick man en mer nyanserad bild av den ekonomiska utvecklingen. Slutsatsen var att trots en stadigt ökad BNP nådde den ekonomiska välfärden sin topp år 1978 och har sedan dess dalat.

Om Regionens strategi verkligen ska främja fortsatt BNP-tillväxt borde man i den ha försökt reda ut varför tillväxten är önskvärd.

Fråga 2: När man tar del av ekonomiska prognoser – från företag, kommuner eller nationer – kan man få intrycket att tillväxt är en naturlag och att den är långsiktigt möjlig. Detta är förstås inte fallet. All erfarenhet säger istället att tillväxt är ett fenomen som bara kan existera under en begränsad tid.

En illustration till detta är när ledande företrädare för Västra Götaland talar om en långsiktig ökning av godsvolymer från Göteborgs Hamn med 6 procent om året. Under tre år skulle en sådan ökning vara möjlig och kanske också önskvärd, medan om den fick fortgå under tre decennier skulle ge sexdubblade godsmängder, stå i direkt konflikt med ett resurssnålt samhälle samt vara närmast olidlig för oss som bor och verkar i Göteborg.

Det är inte givet hur länge tillväxten av vare sig BNP eller godstrafik kan fortgå i Västra Götaland, men en strategi för tillväxt och utveckling som inte diskuterar tillväxtens gränser riskerar att tappa i förtroende.

Fråga 3: "Hållbar tillväxt" är ett starkt ifrågasatt begrepp. På lokal nivå finns det i och för sig goda exempel på att luft- och vattenkvalitet har förbättrats samtidigt som BNP har växt, men på en global skala är det svårt att hitta något exempel på absolut frikoppling mellan ekonomisk tillväxt och miljöpåverkan.

I strategin borde man ha argumenterat för varför "hållbar tillväxt" skulle vara möjlig just inom vår region, alternativt kunde man ha varit uppriktig med att ordparet är något som hör hemma bland vackra men osannolika visioner.

Fråga 4: Det finns ett starkt vetenskapligt stöd för att eran med billig fossil energi närmar sig sitt slut. Detta förväntas påverka den ekonomiska tillväxten, resultera i minskad trafik (framförallt på väg) och ge andra förutsättningar för matproduktionen. Även om det inte ger något rosenrött scenario är det anmärkningsvärt att man inte ens försöker analysera hur en kommande energibrist kan tänkas påverka Västra Götaland.

Detta var mina fyra – i grunden triviala – frågor. Tjänstemännen i ”Beredningen för Hållbar Utveckling” fick dem den formella vägen i maj. Jag ser inga spår av dem i den antagna strategin. Nu är det istället upp till regionens politiker att ha mod och kurage. Stick inte huvudet i sanden. Ställ de viktiga, men obekväma frågorna.

Stellan Tengroth

Civilingenjör och författare. Medlem i nätverket Steg3